

Saopštenje za javnost

Podnijeta Inicijativa za produženje roka za ostvarivanje statusa žrtve ratne torture u Republici Srpskoj

(14. februar, 2022) Trinaest organizacija civilnog društva, koje se bave zaštitom ljudskih prava, obratilo se Ministarstvu rada i boračko-invalidske zaštite Republike Srpske sa inicijativom za produženje roka za podnošenje zahtjeva za ostvarivanje statusa žrtve ratne torture u okviru Zakona o zaštiti žrtava ratne torture, koji ističe u oktobru 2023.

„Ova inicijativa predstavlja odgovor na potrebe žrtava ratne torture u Republici Srpskoj u kontekstu ostvarivanja statusa i sa njim povezanih prava za teške zločine koje su ove osobe preživjele, a koje se trebaju i mogu regulisati u Zakonu“, ističe potpisnica Inicijative Nada Golubović, predsjednica Upravnog odbora Fondacije Udružene žene.

Iako postoji značajan protok vremena u odnosu na ratna dešavanja u BiH on, nažalost, nije zaliječio stare rane, uključujući dugotrajne psihološke, fizičke, ekonomske i društvene posljedice torture po žrtve i njihove porodice. Mnoge žrtve i dalje pate od trauma povezanih sa zločinima koje su preživjele, koje su ostavile značajne posljedice, koju je teško prevazići.

„Podnijeti zahtjev za priznavanje statusa podrazumijeva da osoba javno progovori o svojoj traumi, a vrijeme kad je neko spreman na to je individualno. Zato je žrtvama potrebno ostaviti veći prostor da odluče kad su istinski spremne javno govoriti o svom traumatičnom iskustvu“, dodala je Golubović.

Potpisnici inicijative su ukazali i na Član 14. UN-ove Konvencije protiv mučenja, koju je država BiH kao potpisnica obavezna poštovati, u kojem se naglašava da pravo na naknadu treba biti efektivno, te da je potrebno uklanjati prepreke za uživanje prava na reparacije kao što je neadekvatno zakonodavstvo...proceduralne uslove koji otežavaju ostvarivanje prava, ograničeni rokovi i slično. Nadalje se ističe da je žrtvama potrebno osigurati ne samo *de iure*, već i *de facto* pristup „pravovremenim i djelotvornim mehanizmima za ostvarivanje prava.“

“Relevantni međunarodni standardi obavezuju države članice da osiguraju da sve žrtve torture imaju mogućnost pristupa njihovim pravima neovisno od toga kada je povreda nastala i da ne smiju biti ograničeni rokovima, obzirom na kontinuiranu prirodu efekata mučenja i činjenicu da svako ima pravo da odluči kada je spreman

da progovori o svojoj traumi”, kazala je Adrijana Hanušić Bećirović, viša pravna savjetnica organizacije TRIAL International koja je potpisnica ove Inicijative.

Ako nije moguće ukinuti vremensko ograničenje, potpisnici Inicijative predlažu produženje roka na dodatnih pet godina, odnosno do oktobra 2028. godine, što bi dalo priliku žrtvama da podnesu zahtjev za ostvarivanje statusa, a institucijama sistema da ulože dodatne napore da prava propisana Zakonom budu implementirana u punom obimu i u korist žrtava.

“Suđenja za ratne zločine počinjene tokom oružanog sukoba u BiH još traju što znači da mnoge žrtve ratne torture nisu još ostvarile pravo na krivičnu pravdu. Iako prava na reparacije nisu direktno uslovljena krivičnom presudom, postavlja se pitanje zašto zatvoriti proces priznavanja prava i statusa žrtvama, ili ograničiti ga na neki vremenski period ako sam ratni zločin ne zastarijeva? I kakvu sliku o sebi kao društvu ostavljamo budućim generacijama ako žrtvama propišemo da je njihovo pravo na status zbog preživljene ratne torture bilo vremenski ograničeno i više nas posljedice sa kojima oni žive ne zanimaju?”, kazala je Radmila Žigić, direktorica Fondacije „Lara“.

U potpisu inicijative su: Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka, TRIAL International, Udruženje građana „Zdravo da ste“, Fondacija „Lara“, Centar ženskih prava Zenica, Udruženje građana „Vive žene“, Udruženje žena “Most“ Višegrad, Udruženje Prijedorčanki „Izvor“, Genesis projekt, Fondacija „Cure“ Sarajevo, Mreža za izgradnju mira, Udruženje žena „Duga“ i Helsinški parlament građana Banja Luka.